

Innst. O. nr. 38

(2005-2006)

Innstilling til Odelstinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Ot.prp. nr. 38 (2005-2006)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om endring i lov 14. august 1918 nr. 1 om forandring av rikets inndelingsnavn (innføring av tospråklig navn på Troms fylke, norsk og samisk)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Fornyings- og administrasjonsdepartementet legger i proposisjonen frem forslag om å endre det offisielle navnet på Troms fylke til Troms eller Romsa. Dette vil innebære at fylkesnavnet blir tospråklig (norsk og samisk).

Fylkenes navn er fastsatt i lov 14. august 1918 nr. 1 om forandring av rikets inndelingsnavn § 2 ved opplisting av de 19 fylkene fra I Østfold til XIX Finnmark. Endring av navnet på Troms fylke må derfor skje ved endring av § 2 nr. 2 XVIII i denne loven. Dersom loven endres får altså dette automatisk virkning også for fylkeskommunens navn, jf. kommune-loven § 3 nr. 4.

Et høringsnotat om lovendringsforslaget var høsten 2005 ute til høring hos kommunene i Troms, Sametinget og andre berørte instanser.

Forslaget innebar en oppfølging av den navnepraksis som er etablert, både ved innføringen av tospråklig fylkesnavn på Finnmark i 2003 og ved tildelelse av tospråklige kommunenavn i Finnmark og Troms. Til forskjell fra kommunenavnene ble imidlertid den norske delen av fylkesnavnet foreslått satt først, som foreslått av Troms fylkesting og i samsvar med løsningen for fylkesnavnet på Finnmark.

Troms fylkesting har med stort flertall gått inn for en endring til tospråklig fylkesnavn (norsk og samisk). Samtlige høringsinstanser som har uttalt seg,

støtter forslaget. Kåfjord kommune har imidlertid tilrådd at rekkefølgen på navnene byttes om, slik at det samiske navnet står først.

Departementet viser til at Norges internasjonale forpliktelser, Grunnloven § 110a, Stortingets vedtakelse av sameloven og opprettelse av Sametinget er alle signal om nasjonale myndigheters vilje til likestilling av samisk og norsk språk og bevaring av etnisk identitet. Departementet ser det derfor som naturligt at samisk og norsk språk likestilles i den kommunale, fylkeskommunale og statlige forvaltning. Det kulturvern som ligger i bruk av samiske betegnelser er viktig når det gjelder å hevde samisk språk og bevare etnisk identitet. Tospråklige kommunenavn og fylkesnavn i området der samisk språk og kultur står sterkt, vil være av betydning i denne sammenheng.

Deler av Troms fylke har et samisk særpreg der samisk språk og kultur er fremtredende. En del av forvaltningsområdet for samisk språk hjemlet i same-loven ligger i Troms fylke.

Forslaget om at Troms bør gis tospråklig norsk og samisk fylkesnavn innebærer at navneformene blir likestilte. I offisiell skriftlig og muntlig kommunikasjon skal den norske navneformen tas med der norsk språk brukes, mens den samiske navneformen skal tas med der samisk språk brukes. Ved offentlig skilting, i logoer og på offentlige organers brevpapir mv. skal derimot begge navneformer benyttes.

Lovendringen vil ikke medføre nevneverdige kostnader eller administrativt merarbeid for forvaltningen eller for samfunnet ellers.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Dag Terje Andersen, Tore Hagebakken, Saera Khan,

Inger Løite og Arild Stokkan-Grande, fra Høyre, Kari Lise Holmberg og Bent Høie, fra Sosialistisk Venstreparti, Geir-Ketil Hansen, fra Kristelig Folkeparti, Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, og fra Venstre, Vera Lysklætt, støtter Regjeringens fremlegg i proposisjonen om å endre det offisielle navnet på Troms fylke til Troms eller Romsa. Komiteen tar til etterretning at den norske delen av fylkesnavnet blir satt først i samsvar med løsningen for fylkesnavnet på Finnmark.

Flertallet ser navneendringen som et viktig tiltak for å likestille samisk og norsk språk i den kommunale, fylkeskommunale og statlige forvaltningen. Det kulturvern som ligger i bruk av samiske betegnelser, er viktig når det gjelder å hevde samisk språk og bevare etnisk identitet. Tospråklige kommunenavn og fylkesnavn i området der samisk språk og kultur står sterkt, vil være av betydning i denne sammenheng. Deler av Troms fylke har et samisk særpreg der samisk språk og kultur er fremtredende. En del av forvaltningsområdet for samisk språk hjemlet i sameloven ligger i Troms fylke. Lovendringen som gir Troms tospråklig norsk og samisk fylkesnavn innebærer at navneformene blir likestilt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Åge Starheim og Ib Thomsen, viser til Ot.prp. nr. 38 (2005-2006) om å innføre tospråklig navn på Troms fylke, norsk og samisk. Disse medlemmer vil poengtere at likebehandling er et prinsipp som står sterkt i Norge, og at det på den bakgrunn ikke er aktuelt å gi noen grupper, uansett opphav, særordninger andre ikke har. Disse medlemmer vil også påpeke at dette likebehandlingsprinsippet gjør at enhver form for positiv eller negativ diskriminering på grunnlag av religion, kjønn, legning, etnisk eller politisk tilhørighet er uakseptabel.

Disse medlemmer viser til at Kåfjord med sine 2 288 innbyggere i dag er den eneste kommunen i Troms som har et samisk kommunenavn i tillegg til det norske, og at denne kommunen har omtrent 1,5 pst. av befolkningen i Troms fylke. Ifølge Grunnskolen Informasjonssystem er det per dags dato kun 53 grunnskoleelever i hele Troms som benytter samisk som opplæringsform, noe som utgjør 0,25 pst. av grunnskoleelevene i fylket. Tilsvarende tall for Finnmark, som fikk tospråklig fylkesnavn i 2003, er 8,31 pst. Til sammenligning ligger landsgjennomsnittet på 0,17 pst. samisk, dvs. bare marginalt lavere enn i Troms. Ifølge SSBs analyse "Den samiske befolkning i Nord-Norge" fra 1978 bodde det den gang totalt 1 446 personer i Troms med samisk som første-

språk. I Norge var det i 2005 totalt 12 538 personer i samemantallet. Av disse 12 538 befinner 2 538 seg i Troms, hvorav 842 i Tromsø. I 1989 var det bare 885 personer i samemantallet i Troms fylke. Økningen kan til dels skyldes urbanisering fra Finnmark til Tromsø, og dels at nye særrettigheter gir incentiver til å påvise samiske oldeforeldre i slektstreet. Det vises for øvrig til at innføringen av samisk språk og læreplaner har ført til langvarige konflikter innad i Kåfjord kommune. På bakgrunn av det innsamlede tallgrunnlaget konkluderer disse medlemmer med at det er svært få av de 152 741 innbyggerne i Troms som benytter seg av samisk, og at Troms sannsynligvis har færre innbyggere som behersker samisk språk enn flere av østlandsfylkene. Disse medlemmer understreker samtidig det faktum at de fleste samer ikke kan lese og skrive samisk.

Disse medlemmer viser til ILOs konvensjon nr. 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater, som Norge som det første landet i verden ratifiserte i 1990. Disse medlemmer påpeker at ILOs konvensjon nr. 169 fra 1989 kun er ratifisert av 17 land per 10. februar 2006. Disse medlemmer viser til at det i Europa bare er Norge, Nederland og Danmark som har sluttet seg til konvensjonen, og at av de resterende 14 landene kun er Fiji som ikke befinner seg i Sør- eller Mellom-Amerika. Disse medlemmer viser til at det i lys av ILOs definisjon på urbefolkning er berettiget grunn til å tvile på hvorvidt samene i Norge faller inn under denne definisjonen, og at denne berettigete tvilen er desto større for samiske bosettinger i Troms enn for Finnmark. Disse medlemmer er for øvrig sterkt i tvil om det er riktig av Norge å ta del i denne ILO-konvensjonen, og viser til Innst. O. nr. 80 (2004-2005) der Fremskrittspartiet varslet at Norge bør trekke seg fra konvensjonen ved første anledning.

Disse medlemmer påpeker at Ot.prp. nr. 38 (2005-2006) viser til artikkel 27 i FNs konvensjon av 16. desember 1966 om sivile og politiske rettigheter, og har problemer med å se hvordan denne konvensjonen gir noen forpliktelser til å innføre et tospråklig navn på Troms fylke. Norge har for øvrig flere reservasjoner mot denne konvensjonen.

Disse medlemmer viser til at grunnlaget for Sametinget er Samerettsutvalget, som ble oppnevnt ved kronprinsregentens resolusjon 10. oktober 1980 som et ledd i arbeidet for å skape forsoning etter konflikten om Alta-vassdraget. Prosessene som senere har gitt samer en rekke særrettigheter ble med andre ord satt i gang for å skape innenrikspolitisk ro, og ikke nødvendigvis for å styrke urfolks rettigheter eller leve opp til internasjonale konvensjoner.

Disse medlemmer beklager sterkt den urett som ble gjort overfor samer i tidligere århundrer, men advarer samtidig mot at man i ettertid skal kom-

pensere for slike forhold ved å gi samer særrettigheter. Innføringen av finnmarksloven har ført til forskjellsbehandling på bakgrunn av etnisk tilhørighet, noe disse medlemmer tar avstand fra. Disse medlemmer viser til at et samisk navn på Troms kan brukes til å legitimere krav om særrettigheter til naturressurser, og slår fast at enhver særrettighet som innrømmes samene samtidig reduserer rettighetene til etniske nordmenn som har bodd i området minst like lenge.

Disse medlemmer vil påpeke at det å gi den marginale samiske minoriteten i Troms et eget fylkesnavn skaper en uheldig presedens, fordi samene ikke er i nærheten av å være den største minoriteten i Norge. Dersom man kan oppnå slike rettigheter uavhengig av å kvalifisere til definisjonen for urbefolkning, kan det legge forholdene til rette for at andre minoriteter over tid kan gjøre krav på tilsvarende særordninger og særrettigheter som Stortinget har gitt samene. Disse medlemmer viser til at Norge blant annet har langt flere innbyggere som snakker urdu enn samisk, uten at denne språklige minoriteten så langt har kommet med tilsvarende krav.

Disse medlemmer går imot forslaget om å innføre et samisk navn på Troms da grunnlaget for en slik navneendring ikke er til stede.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endring i lov 14. august 1918 nr. 1
om forandring av rikets inndelingsnavn (innføring av
tospråklig navn på Troms fylke, norsk og samisk)

I

I lov 14. august 1918 nr. 1 om forandring av rikets inndelingsnavn skal § 2 nr. 2 XVIII lyde:

Troms eller Romsa

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 16. mars 2006

Dag Terje Andersen

leder

Per-Willy Amundsen

ordfører

